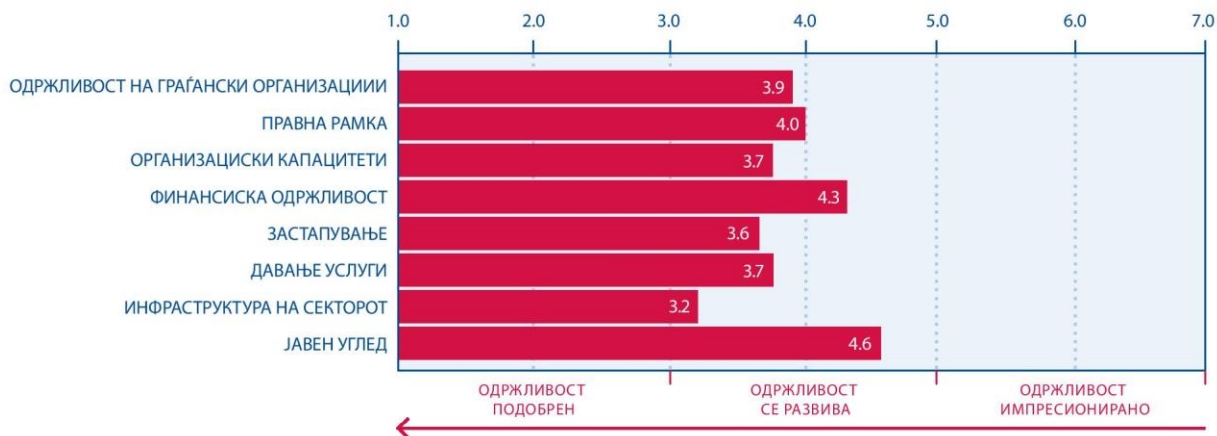

ОДРЖЛИВОСТ НА ГРАЃАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ: 3.9

Првата половина на 2017-та година беше одбележана со политичка нестабилност во Македонија. Во декември 2016-та година се одржаа општи избори. Во јануари, ВМРО-ДПМНЕ не успеа да формира парламентарно мнозинство, добивајќи само педесет и едно место во 120-пратеничкото собрание. Социјал-демократскиот сојуз на Македонија (СДСМ), кој освои четириесет и девет места, побара мандат да формира влада, но Претседателот ги блокираше неговите напори, втурнувајќи ја земјата во несигурност и превирања. Во исто време, пратениците од редовите на ВМРО-ДПМНЕ цел месец го кочеа процесот на избор на собраниски спикер пред новото собраниско мнозинство да одлучи да делува унилатерално за изборот на спикер. На 27-ми април за спикер беше избран етнички Албанец од политичката партија Демократска унија за интеграција (ДУИ), а по тој повод разлутена маса луѓе насилно влезе во собранието и физички ги нападна пратениците од СДСМ, ДУИ и Алијансата на Албанците (АА). Претседателот Иванов најпосле го врати мандатот на СДСМ во мај, а СДСМ, ДУИ и АА ја формираа новата влада, со што се стави крај на единаесет-годишното владеење на ВМРО-ДПМНЕ. Новата влада даде ветување дека ќе ги обнови заложбите на Македонија за влез во ЕУ и НАТО и дека ќе го укине таканареченото „заробување на државата“ долж сите гранки и нивоа на управување. Локалните избори беа одржани во октомври 2017-та година. Со убедлива победа, СДСМ освои педесет и седум од осумдесет и едно градоначалничко место, со што ја консолидираше својата политичка моќ на централно и на локално ниво.

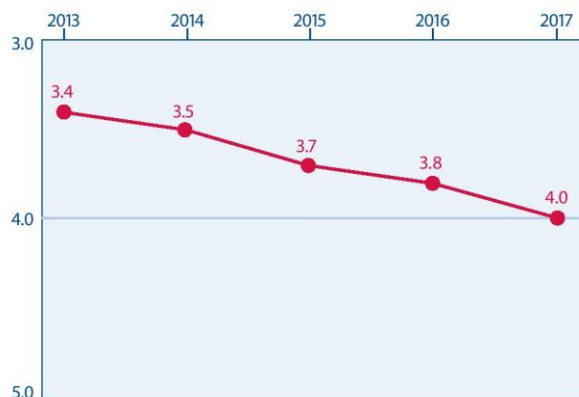
Првата половина на 2017-та година беше одбележана и од силна кампања за „де-Соросизација“. Оваа долготрајна кампања на политичко гонење предводена од ВМРО-ДПМНЕ и неговите поддржувачи, имаше за цел да ги прикаже граѓанските организации (ГОи) како криминалци и предавници и сериозно ја загрози работата на граѓанското општество, нивните ресурси и репутација. И про-владините медиуми и државните институции водеа оркестрирани напади и хајки против ГОи, обвинувајќи ги за наводно работење во име на странски интереси за политичка дестабилизација на земјата. На почетокот на 2017-та година, дваесет и две

организации, кои беа сметани за критичари на претходната власт, беа предмет на инспекции од страна на Управата за јавни приходи и други институции.

Иако одржливоста на ГОи во генерална смисла не се смени во текот на годината, многубројните проблеми придонесоа за влошување на состојбите со правните механизми за делување на ГОи и на јавниот имиџ на секторот. Сепак, беа забележани подобрувања во поглед на финансиската одржливост, застапувањето, давањето услуги и инфраструктурата на секторот. Новата власт покажа волја да соработува со ГОи преку дијалог и вклучување во процесите на донесување одлуки и политики. ГОи исто така ги зајакнаа и напорите за ширење на своите мрежи на поддржувачи. И покрај промената на политичката атмосфера во текот на втората половина од годината, граѓанското општество и понатаму се соочува со бројни проблеми. ГОи и нивните активисти и понатаму се приморани да работат во тешки економски услови и политичка состојба на кои им влијаат политичките конфликти во и вон земјата.

Според листата на ГОи објавена од Централниот регистар на Македонија (ЦРМ), во 2017-та година во земјата се регистрирани 13 726 организации. Иако основните податоци за граѓанскиот сектор, на иницијатива на ЦРМ и Отвореното владино партнерство, во 2017-та година беа јавно објавени, дилеми во поглед на нивната точност, корисност и навременост и натаму постојат.

ПРАВНА РАМКА: 4.0

ПРАВНА РАМКА ВО МАКЕДОНИЈА

Правната рамка која ги засега ГОи во Македонија и во текот на 2017-та година се влошуваше, со оглед на фактот дека ГОи кои беа критички настроени кон власта во првата половина од годината беа изложени на значителни вознемирувања од страна на државата.

Законот за Граѓански здруженија и фондации (ЗЗФ) овозможува релативно поволна рамка за делување на здруженијата и фондациите. Регистрацијата најчесто се врши брзо, без финансиски оптеретувања и лесно се остварува. ЗЗФ е доволно јасен во поглед на организациското управување, дозволени активности, обврски за известување и други аспекти поврзани со

работењето на ГОи. Додека правната рамка која се однесува на регистрирањето и работењето на ГОи не претрпе измени во 2017-та година, настаните кои се случија во текот на годината ја истакнаа ранливоста на секторот кога станува збор за толкувањето и спроведувањето на законот од страна на државата.

Како резултат на нерешените специјални парламентарни избори, ГОи беа предмет на сериозни реторички закани, како и на вознемирување од страна на институциите на власта. Со напади се обвинуваа ГОи за наводно служење на странски интереси за политичко дестабилизирање на државата. Во 2016-та година, Управата за јавни приходи започна со вршење на селективни финансиски инспекции врз ГОи кои беа критичари на власта на ВМРО-ДПМНЕ, а кои беа интензивирани во текот на 2017-та година. Дваесет и две ГОи беа посетени од финансиски инспектори на шест различни институции, што влијаеше врз нивниот углед и ги ограничи нивните можности за понатамошно финансирање и спроведување на тековните активности. Во

ноември, Министерството за внатрешни работи даде јавна изјава со која навести дека истрагите се завршени и дека никакви докази за незаконско работење не биле пронајдени. Но и покрај тоа, кон крајот на годината, ГОи сèуште не добија официјален документ кој потврдува дека истрагите се завршени.

Извештајот за Системските прашања за владеење на правото во Македонија на Европската комисија (ЕК) објавен во септември 2017-та година, исто така ги истакна како алармантни вознемирувањето и истрагите врз ГОи. ЕК даде препорака релевантните институции да ги завршат истрагите, укажувајќи притоа на нивните негативни ефекти и врз другите ГОи.

Фискалната рамка сèуште не е во целост поволна за ГОи. Сепак, по неколку годишно лобирање, Законот за Персоналниот данок на доход беше изменет во 2017-та година. Пред измените на законот да стапат на сила, организациите беа должни да платат 10 проценти данок на доход за патни трошоци, сместување и други материјални трошоци кои ги обезбедуваат за учесниците во нивните активности, покрај ДДВ. Измените кои стапија на сила во јануари 2018-та година ги ослободија ГОи од овие трошоци. Ова ќе има позитивно влијание врз секторот со тоа што ќе се намалат трошоците кои многу од донаторите не ги сметаа за прифатливи.

ЗЗФ им овозможи на ГОи да се вклучат во економски активности во согласност со нивните статутарни цели, иако постојат различни толкувања за тоа дали стекнатиот приход подлежи на оданочување. ГОи можат да учествуваат во јавни набавки на централно и на локално ниво под исти услови како и другите правни лица.

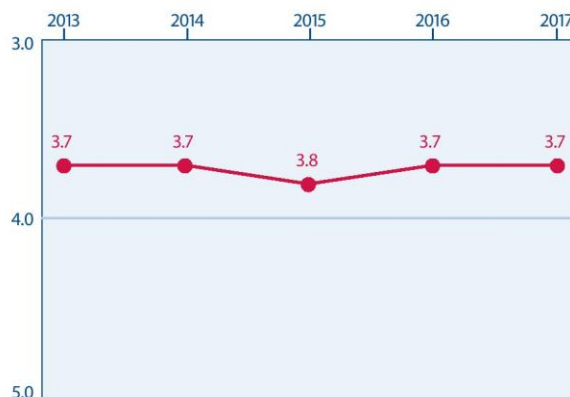
Според измените на Законот за ДДВ од 2015-та година, а кои почнаа да се спроведуваат во 2017-та година, сите видови организации сега се сметаат за ДДВ обврзници доколку остварат профит од над 1 милион денари (околу 20 000 \$). Со оглед на тоа што оваа одредба се однесува само на приходот на организацијата остварен од директни економски активности, а не приход од донации, многу мал број организации ќе бидат засегнати од оваа измена.

ГОи можат да користат правна помош од експерти иако тоа го користат само неколку организации, а најголем број од нив се лоцирани во главниот град. Овие правни експерти во главно нудат бесплатна правна помош бидејќи нема доволно донаторски програми или друг вид на таква поддршка достапно.

ОРГАНИЗАЦИСКИ КАПАЦИТЕТИ: 3.7

Организациските капацитети на ГОи не претрпеа значајни измени во текот на 2017-та година, но и покрај тоа ГОи воспоставија цврсти врски со заедниците кои ги претставуваат што им овозможи да одиграат значајна улога во поттикнување на општествените промени.

ГОи честопати се адаптираат на приоритетите на донаторите наместо да се држат до своите стратешки цели. Со исклучок на неколку поголеми организации, ГОи ретко се впуштаат во стратешко планирање. Сепак, благодарение на донаторските програми, во

ОРГАНИЗАЦИСКИ КАПАЦИТЕТИ ВО МАКЕДОНИЈА

2017-та година ГОи беа повеќе ангажирани во стратешко планирање. На пример, преку програмата Цивика мобилитас финансирана од Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ), четириесет и осум грантисти добија поддршка за стратешко планирање и подготовка на организациски развојни планови. Како дел од оваа поддршка, организациите имаа можност одново да ги разгледаат својата визија и мисија, да ги ревидираат нивните организациски документи и да ги спроведат активностите наведени во нивните планови. Проектот за Граѓанско учество на УСАИД (ПГУ) овозможи обемна поддршка за развој на осум организации-грантисти, согласно нивните потреби. Поддршката вклучуваше помош при изработка на стратешки планови, планови за развој на капацитети и годишни планови за работа.

Повеќето Македонски ГОи немаат јасна поделба на одговорностите помеѓу нивните управни и извршни тела, што особено се должи на нивната големина. (Согласно податоците добиени од Централниот регистар на Македонија, 65 проценти од ГОи располагаат со годишни буџети под 3 000 \$). Каков што беше случајот во претходните години, донаторите продолжуваат да ги поддржуваат иницијативите за подобрување на ваквата состојба. На пример, програмата Цивика мобилитас даде поддршка на аналитичкиот центар Центар на истражување и креирање политики (ЦИКП) за предлагање стандарди за добро управување. Меѓутоа, сèуште нема доказ за конкретни подобрувања како резултат на ваквите заложби.

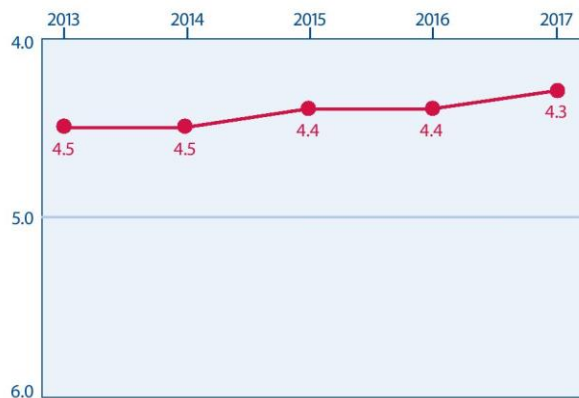
ГОи вработуваат мал број лица на полно работно време. Според Централниот регистар на Македонија, организациите кои се засноваат на членство, во 2017-та година вработувале околу 1483 лица на полно работно време, речиси ист број како и во претходната година. Во 2017-та година, неколку вработени во видни ГОи и се приклучија на новата влада како државни службеници, што на некој начин на граѓанскиот сектор му ја олесни комуникацијата со одредени јавни институции. Вработените во ГОи најчесто се вработени на проекти и не уживаат пензиско и здравствено осигурување. Само најголемите ГОи или оние кои имаат институционална поддршка можат да инвестираат во развој на својот персонал и негова обука. Сметководствените, информатичките и другите професионални услуги вообичаено се вршат од надворешни соработници.

ГОи првенствено се потпираат на институционални грантови за надоградба на нивната основна опрема. Интернетот е достапен за повеќе од 65 проценти од населението, вклучително и ГОи. Најголемите ГОи имаат свои интернет страници, а другите се активни на социјалните медиуми како Facebook и Twitter.

ФИНАНСИСКА ОДРЖЛИВОСТ: 4.3

Финансиската одржливост на ГОи забележа значајно подобрување во 2017-та година, како резултат на растот на локалната филантропија. Согласно податоците од CAF World Giving Index, Македонија е меѓу тринаесетте земји со највисок степен на подобрување во поглед на донирањето, искачувајќи се од 119-то место во 2016-та година, на 69-то место во 2017-та. Давајќи свој придонес кон ваквото подобрување, 39 проценти од испитаниците во Македонија одговориле дека донирале во хуманитарни цели во текот на 2016-та година, што претставува значителен пораст споредено со 26-те проценти во претходната година. Во испитување спроведено од МЦМС во 2017-та година, 45 проценти од ГОи одговориле дека добиле приватни локални донации од поединци, фирми и фондации.

Но и покрај овие позитивни промени, повеќето ГОи ги немаат збогатено своите извори на финансирање и понатаму зависат од финансирање на проекти од странски извори, вклучително и ЕУ, УСАИД, СДЦ,

ФИНАНСИСКА ОДРЖЛИВОСТ ВО МАКЕДОНИЈА

младинско учество и активности за брз одговор. Покрај тоа, ПГУ им додели и три грантови во вид на нематеријална поддршка на добитниците на наградата за Младинско граѓанско учество.

Согласно *Анализата на буџетското финансирање на граѓанските организации на централно ниво* на МЦМС, објавена во 2017-та година, износот на јавното финансирање на централно ниво е недоволно за задоволување на потребите на ГОи. На годишно ниво, околу 5 милиони евра се доделуваат на ГОи преку буџетската ставка 463 – трансфери кон ГОи. Во просек ова претставува само 0,14 проценти од вкупните буџетски трошоци во изминатите четири години. Најголемиот дел од средствата од буџетската ставка 463 се распределуваат преку Министерството за правда до политичките партии (39 проценти), преку Министерството за труд и социјална политика до здруженијата кои работат со лица со попреченост (32 проценти), и преку Агенцијата за млади и спорт до спортските здруженија (23 проценти). Речиси половина (48 проценти) од јавните средства се доделуваат директно, без објава на јавен повик. Во 2017-та година, Одделението за соработка со ГОи не распределило финансиска поддршка до ниту една ГО. Планираниот буџет за 2018-та година не вклучува буџетска под-ставка за обезбедување на директна поддршка за ГОи преку владата.

Корпоративната филантропија сèуште е недоволно развиена. Фирмите немаат стратешка корпоративна општествена одговорност (КОО) или програми за филантропија за поддршка на ГОи.

ГОи ретко прибираат средства од нивните заедници. Членарините се минимален извор на приход за ГОи. Формалните и неформални организации користат информатички алатки за поддршка на нивните цели, иако се поефективни при собирање на материјални донации отколку на финансиска поддршка. На пример, иницијативата Ретвитни Оброк собира готвени јадења од поединци кои потоа ги дистрибуира до ранливите групи. На ГОи кои беа соочени со финансиски инспекции им беше тешко да се вклучат во активности за прибирање средства во текот на годината поради потребата за пренасочување на нивните човечки капацитети за одговор на барањата на инспекторите.

Според анализата на Конект, 75 проценти од ГОи не оствариле приход од економски активности во 2017-та година. Зголемен број организации, повеќето од кои даваат услуги на маргинализирани групи, се трансформираат во општествени претпријатија. Согласно регистарот на општествени претпријатија изработен од Асоцијацијата за истражување, комуникации и развој „Паблик“, околу четириесет ГОи се во рана фаза на прераснување во општествени претпријатија за да ги финансираат услугите кои им ги даваат на корисниците.

Британската и Холандската амбасада. До крајот на 2017-та година, програмата Цивика мобилитас поддржана од СДЦ додели 221 грант во вкупен износ од 6,5 милиони CHF на 195 ГОи. Делегацијата на Европската унија (ДЕУ) во Скопје отвори акциски грант преку Европскиот институт за демократија и човекови права 2016-2017 со буџет од 1,1 милион евра и дополнителни акциски грантови преку ИПА шемите за грантирање со буџет од 5 милиони евра. Во 2017-та година, преку пет-годишната програма за Граѓанско учество на УСАИД беа доделени седумнаесет грантови за партнерства, стратешка поддршка,

Не сите ГОи покажуваат финансиска транспарентност освен кога донаторите тоа го бараат. Ревизија обично се врши за конкретни проекти.

ЗАСТАПУВАЊЕ: 3.6

2017-та беше важна година за заложбите за застапување на ГОи во Македонија. Граѓанското општество одговори на многу случувања во државата и спроведе координирани заложби за застапување, дел од кои вродија со значителен успех.

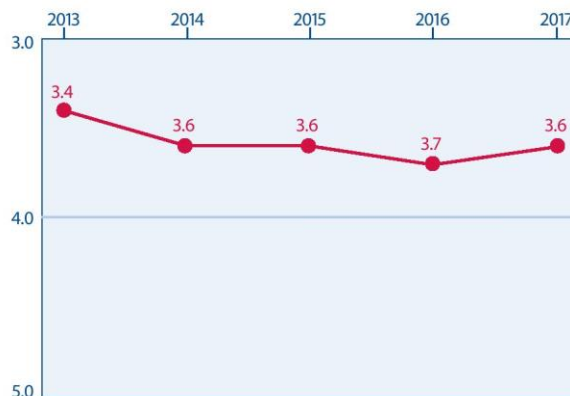
Формирањето на новата влада отвори многу можности за учество на ГОи во процесите на донесување одлуки и соработка со националните и локалните власти. На пример, ГОи учествуваа во создавање на или имаа прилика успешно да придонесат кон Стратегијата за отворени податоци, судските реформи, реформа на јавното финансирање и Законот за амнестија. На локален план се забележаа значајни структурни реформи во кои беа вклучени и ГОи, каква што беше изработката на Стратегијата за претставување на ЛГБТИ заедницата во општините Струмица, Тетово и Куманово.

Соработката со министерствата исто така бележи подобрување. На пример, Министерството за здравство формираше заедничка работна група за измена на Законот за абортус. По смената на раководството, Агенцијата за млади и спорт – една од најкритикуваните институции во претходните години поради недостиг на соработка со секторот – започна со одржување на месечни средби со младинските организации. Граѓански групи – вклучително и професионални сојузи и студентски групи – исто така беа поканети да земат учество во ревидирање на законите поврзани со образовните реформи.

На локално ниво, се забележа подобрена соработка на ГОи со многу општини, особено во поглед на поддршка на ранливите групи. На пример, Граѓанската платформа на Ромски организации сега има свој претставник во кабинетот на градоначалникот на Штип и Кочани.

Во собранието беа формирани нови интер-парламентарни групи. Клубот на млади парламентарци и неофицијалната интер-парламентарна група за ЛГБТИ веќе кон крајот на годината имаа девет пратеници од своите редови.

ГОи, особено оние кои работат на прашања поврзани со владеење на правото, во текот на 2017-та година постигнаа видливи резултати преку нивните активности за застапување. Неколку иницијативи за застапување беа рефлектирани во новите стратегии на владата. На пример, владиниот план за реформи 3-6-9 во голема мера го отсликува Предлогот за итни демократски реформи - сеопфатен документ кој беше изработен од седумдесет и три претставници на граѓанскиот сектор, академици и независни експерти, како одговор на новата политичка состојба. Документот ги истакнува приоритетите и мерките кои треба да ја предводат новата владина програма во текот на наредните дванаесет месеци. Областите кои се опфатени во документот се следниве: јавни финансии и економија; правосудниот систем; борба против корупција; избори и

ЗАСТАПУВАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА

изборен систем; јавна администрација; надзор над полицијата и агенциите за безбедност и (контра) разузнавање; собрание; граѓанско општество; социјална заштита, благосостојба и одржливост; образование и младински политики; животна средина; култура и здравствена заштита.

Дополнително, после долгогодишни заложби за застапување од страна на женските ГОи, Македонија ја ратификуваше Истанбулската конвенција – Конвенција на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство.

Во 2017-та година, временскиот рок за доставување коментари за предложените нацрт закони беше зголемен од десет на дваесет дена, што е значајно постигнување кое се очекува да го олесни учеството на ГОи и поединците во процесите на донесување одлуки и закони. За жал, повеќето закони сèуште се носат во скратена постапка со што не се почитува предвидениот период за јавни консултации. Од друга страна пак, Собраниската комисија за европски интеграции и Секретаријатот за Европски прашања имаат воспоставено добри практики за консултации со ГОи.

Претставниците на осум големи ГОи во Македонија изработија нацрт Патоказ за развој на граѓанското општество во Македонија за периодот 2018-2022. Во Патоказот се предлагаат мерки кои треба да се преземат во пет области: политики и институционална рамка за ГОи; поволна правна и фискална околина за делување кои ја стимулираат одржливоста на ГОи; државно финансирање на ГОи; промовирање на заедничка соработка помеѓу ГОи и соработка со јавниот и бизнис секторот; и само-регулација, добро управување и зголемена доверба во ГОи. Беа одржани повеќе консултации ширум земјата за заеднички да се финализира овој важен документ кој претставува заедничка визија за развој на граѓанското општество.

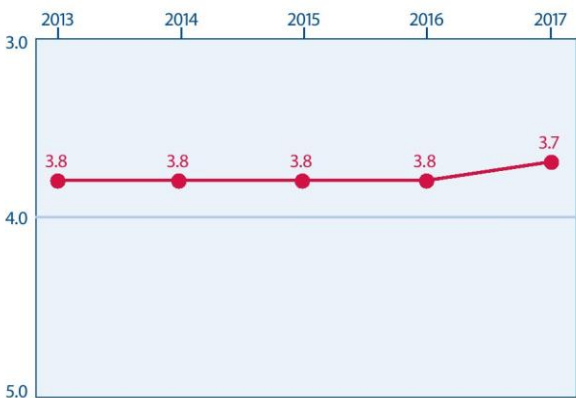
ГОи побараа оспоруваниот избор на членови на Советот за соработка со граѓанското општество од 2016-та година да биде поништен, со оглед дека владата не ги зема во предвид забелешките на ГОи за Одлуката за формирање на Совет и процесот на избор на членовите. Како резултат на напорите на ГОи, беше организиран транспарентен консултативен процес за ревидирање на Одлуката, а повеќето предлози на ГОи беа усвоени. Дополнително, иако членовите веќе беа избрани, целиот изборен процес беше поништен и одново започнат кон крајот на 2017-та година.

Во 2017-та година беше формирана нова неформална мрежа чија цел е да лобира за промени во фискалниот третман и финансиската позиција на ГОи. Над седумдесет организации се приклучија кон мрежата. Приоритетите на коалицијата се да се подобри даночниот третман на ГОи, да се обезбеди даночно олеснување за донации и спонзорства кои имаат статус на јавен интерес, да се подобри сметководствениот систем за ГОи и да се даде стимул за вработувања во секторот.

ДАВАЊЕ УСЛУГИ: 3.7

Давањето услуги од страна на граѓанскиот сектор забележа благо подобрување во 2017-та година како резултат на зголемената соработка со државните институции во втората половина на годината.

ГОи и понатаму нудат широк спектар на социјални услуги какви што се социјалната заштита на децата, лицата со попреченост и маргинализираните групи, како и хуманитарна помош за бегалците и мигрантите. ГОи не наидуваат на посериозни пречки при давањето услуги какви што се социјалната заштита и помош,

ДАВАЊЕ УСЛУГИ ВО МАКЕДОНИЈА

здравствената заштита, образованието и бесплатната правна помош. Но, во исто време, сегашното законодавство не им дава стимул на ГОи за давање услуги.

Со финансиска поддршка од УСАИД, Хелсиншкиот комитет за човекови права – ЛГБТИ центарот, отвори Сигурна куќа за поддршка на ЛГБТИ жртвите од сите форми на криминал. Градот Скопје го отвори првиот Семеен центар кој нуди психолошка помош и советување за семејствата кои страдаат од конфликти и насилство. Центарот е управуван од НВО Х.Е.Р.А, а услугите се бесплатни.

Во втората половина на 2017-та година, ГОи остварија подобра соработка со државните институции, особено со Министерството за здравство и Министерството за труд и социјална политика при давањето услуги. Министерството за труд и социјална политика преку јавен повик за доставување предлози им додели договори на селектираните ГОи за спроведување проекти за подобрување на работата на Дневниот центар за деца со аутизам во Штип, за социјална заштита на децата на улица, заштита на жртвите на семејно насилство, реинтеграција на бездомните лица и психолошка помош за децата во социјален ризик.

Министерството за здравство исто така соработуваше со ГОи, за што во 2017-та година се потпишаа и сервисни договори со ГОи во вредност од 14 милиони денари (околу 275 000 \$). Покрај тоа, Министерството за здравство помогна да се надополнат празнините во фондот за финансирање по прекилот на работењето на Глобалниот фонд за борба против ХИВ, туберкулоза и маларија во Македонија, исплаќајќи околу 80 проценти од она што Глобалниот фонд претходно го финансираше.

Но и покрај подобрената соработка, државата сèуште нема воспоставено партнерства за давање услуги со ГОи, ниту пак има преземено чекори за децентрализирање на процесот на давање услуги.

ГОи најчесто немаат доволно финансиски средства за целосно да ги задоволат потребите на нивните корисници. Некои ГОи објавуваат анализи и истражувања кои вообичаено бесплатно им се даваат на институциите и јавноста.

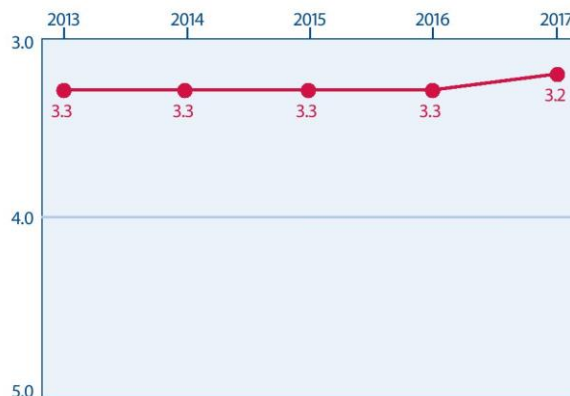
ИНФРАСТРУКТУРА НА СЕКТОРОТ: 3.2

Инфраструктурата за поддршка на секторот благо се подобри во 2017-та година што првенствено се должи на соработката внатре во секторот и со другите сектори.

Програмите за странско финансирање преку кои се дава поддршка за градење на инфраструктурата на ГОи и јакнење на нивните капацитети беа оперативни во поголемиот дел од годината. Ресурсниот центар ТАКСО, финансиран од ЕУ, кој официјално престана со работа во ноември 2017-та година, нудеше различен вид поддршка, вклучително и служба за помош, услуги за јакнење на капацитети и информации за повици за доставување предлог проекти. Програмата за Граѓанско учество финансирана од УСАИД и програмата

Цивика мобилитас финансирана од СДЦ, исто така нудат непосредни услуги и информации по пат на интернет за ГОи.

МЦМС ги распределува грантовите финансирани од СДЦ преку програмата Цивика мобилитас. Проектот за Граѓанско учество (ПГУ) има четири партнери од Македонија, а се спроведува од Институтот Исток-Запад (ИИЗ) со седиште во САД. Два од локалните партнери за ИИЗ – Асоцијацијата за демократска иницијатива (АДИ) и Фондацијата за интернет и општество – Метаморфозис – даваат грантови на локални ГОи и мрежи на ГОи. Третиот партнер, Националниот младински совет на Македонија (НМСМ), дава услуги за млади за креирање и спроведување на активности во нивните локални заедници. Фондацијата Отворено општество Македонија (ФООМ) ја координира целокупната развојна помош на ПГУ до грантистите, а воедно спроведува и голем дел од активностите.

ИНФРАСТРУКТУРА НА СЕКТОРОТ ВО МАКЕДОНИЈА

Високо квалификувани обучувачи нудат различен вид обуки. Најчесто обуките се даваат бесплатно преку донаторски програми, а трошоците за превоз во најголем дел се покриени. Материјалите за обука се достапни на Македонски јазик, и во одреден дел и на Албански јазик. Во 2017-та година имаше многу можности за обука и едукација, но ГОи не секогаш ги препознаваа придобивките од таквите можности. На локално ниво пак има помалку можности за обука.

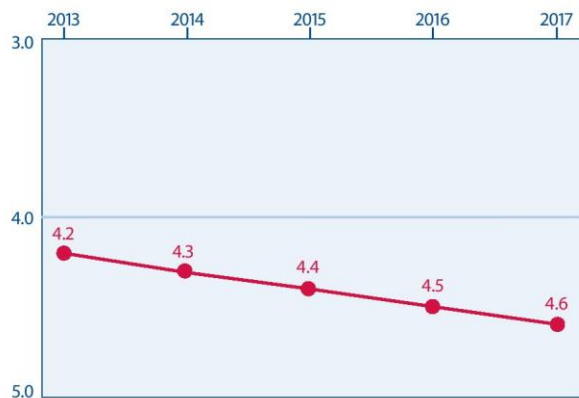
Мрежите и партнерствата добро функционираа во текот на годината, зголемувајќи го нивното влијание и добивајќи сè поголема база на поддршка. Иницијативите, како Нацрт планот, прераснаа во пошироки заложби на граѓанскиот сектор, наместо да останат во делокругот на само неколку организации. Платформите какви што се ИПА 2 механизмот, Платформата за борба против корупција и Мрежата 23 спроведуваа заеднички проекти, што покажува дека и донаторите ја препознаваат важноста и репрезентативноста на овие платформи.

Во февруари 2017-та година беше формиран Клуб на одговорни бизниси. Основан од страна на Конект, во Клубот членуваат околу педесет компании кои се посветени на принципите на општествена одговорност.

Во 2017-та година е забележана зајакната соработка помеѓу медиумите и ГОи како резултат на неколку донаторски програми. Овие програми – во најголем дел поддржани од ЕУ и УСАИД – поттикнуваат соработка помеѓу ГОи и медиумите, и исто така директно ги финансираат медиумските производи, какви што се дебатните емисии Топ тема на Телма ТВ, 360 на АЛСАТ и Отворено на 24 вести, кои често пати разработуваат теми и ја подигаат свеста за истите, а кои се релевантни за секторот.

ЈАВЕН УГЛЕД: 4.6

Угледот на ГОи во јавноста беше особено влошен во првата половина на 2017-та година, поради кампањата за „де-Соросизација“ која започна кон крајот на 2016-та година, предводена од тогашната власт. Кампањата имаше за цел да го поткопа работењето на организациите поврзани со фондацијата на Џорџ Сорос, заедно со

ЈАВЕН УГЛЕД ВО МАКЕДОНИЈА

други институции каква што е УСАИД, и во голема мера го контролираше известувањето на медиумите и политичките дебати во текот на првата половина на годината. Смената на власта во втората половина на годината придонесе за позитивни промени во поглед на медиумското известување за ГОи; меѓутоа, долгата кампања за „де-Соросизација“ ѝ нанесе сериозен удар на репутацијата на граѓанското општество во Македонија. Според податоците добиени од МЦМС, довербата во ГОи се намалила од 50,5 проценти во 2015-та година, на 43 проценти во 2017-та.

НВО Инфоцентарот објави извештај од спроведениот мониторинг во декември 2017 година за присуството на кампањата за „де-Соросизација“ во најгледаните медиуми во земјата. Мониторингот покажа дека во периодот од март до јуни, дневно се емитирале по седум прилози на оваа тема. Кампањата продолжува и откако е формирана новата влада, но со намален интензитет, во просек два прилога дневно. Медиумите блиски до ВМРО-ДПМНЕ објавиле 80 проценти од ваквите прилози. Негативната кампања најчесто беше насочена против Џорџ Сорос, ФООМ, одредени ГОи, активисти, УСАИД и амбасадорот на САД во Македонија. Најголем дел од објавените прилози беа анонимни, а не ретко исти содржини беа објавувани во различни медиуми.

Кон почетокот на 2017-та година, лидерот на владејачката партија во Македонија и поранешен премиер Никола Груевски вети дека ќе ја „исчисти“ Македонија од граѓанскиот сектор. Во [официјално обраќање](#) на Груевски кон крајот на 2016-та година, тој на почетокот на февруари јавно ги предупреди ГОи да се подготват за „финална пресметка“. Груевски тврдеше дека наместо да се бара помош од фондации и влади надвор од Македонија, граѓанскиот сектор треба да се потпира на Македонската влада за финансиска поддршка. Тој исто така наведе дека 90 до 95 проценти од ГОи во Македонија се финансирани од Џорџ Сорос или преку странски влади под контрола на Сорос. Истовремено со објавувањето на ваквите наводи започна и иницијативата Стоп операција Сорос – движење кое беше формирано за започнување и дополнување на процесот на де-Соросизација во земјата.

ГОи не одговорија на координиран начин кон нападите врз нивниот кредибилитет. Сепак, постоеја одредени напори на ГОи за справување со негативните ефекти од кампањата, особено во поглед на таргетираните инспекции, како и за зголемување на довербата и солидарноста помеѓу ГОи. На пример, проектот „Правна подготвеност за инспекции во граѓанските организации“ се спроведе од Македонското Здружение на млади правници, коалицијата Сите за фер судење и Институтот за човекови права. Проектот, поддржан од програмата Цивика мобилитас, обезбеди правна помош за ГОи кои се соочија со инспекции, и издаде практични водичи во кои беа објаснети обврските на ГОи на полето на оданочување и законот за работни односи, како и нивните права во тек на такви инспекциски процедури.

Додека траеше овој период на притисок врз ГОи, институциите на ЕУ беа партнери на граѓанското општество, демонстрирајќи доверба во секторот преку одржување на средби со претставниците на ГОи пред секоја важна политичка посета или преговори.

Во втората половина на годината, во пораст беше позитивното известување во медиумите за работата на ГОи. Експерти од граѓанскиот сектор редовно беа поканети да учествуваат на телевизиски дебати на релевантни теми, и редовно се известуваше и дискутираше и за извештаите и податоците со кои располагаат ГОи, особено во политички „неутралните“ медиуми. ГОи и медиумските куќи воедно креираа и заеднички програми, како што е опишано погоре.

По формирањето на новата влада, перцепцијата на власта за ГОи драстично се промени и ГОи беа повикани да земат активно учество во реформските процеси. Во ноември 2017-та година, Министерот за внатрешни работи изјави дека сите инспекции и истраги врз ГОи се завршени и дека не е пронајден ниеден доказ за незаконско работење на ГОи.

Бизнис секторот сèуште не ги смета ГОи за сигурен партнер при давање на услуги, за што сведочи нискиот број на договори за давање услуги меѓу ГОи и бизнис секторот. Наместо тоа, бизнис заедницата во голема мера ГОи ги смета за добротворни организации.

Македонските ГОи сèуште сметаат дека односите и комуникацијата со јавноста не се неопходни компоненти на нивните организациски структури или планови. Како резултат на тоа, ГОи не посветуваат особено внимание на креирањето на комуникациски стратегии и немаат кадар кој има стручно познавање во овие области. Според податоците од извештајот на Институтот за комуникациски студии објавен во ноември 2017-та година под наслов [Поврзување со граѓаните](#), ГОи социјалните медиумите ги користат само за себе-промоција, без обзир кон интересите или потребите на нивната целна публика.

Со поддршка од програмата Цивика мобилитас, аналитичкиот центар ЦИКП го предводеше процесот на оценување на нивото на регулација и добро управување во самите ГОи. Беше изготвен модел за само-регулација кој во текот на 2017-та година во многу наврати беше разгледуван, иако до крајот на годината не беше постигнат договор за негово користење.

Мислењата и ставовите искажани во овој документ се на панелистите и проектните истражувачи, и не секогаш се во согласност со мислењата и ставовите на УСАИД или FHI 360.